

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 474/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného PK law firm s. r. o., Konventná 636/6, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 4Nt/13/2023 z 22. novembra 2023 a uzneseniu Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4Tos/4/2024 z 31. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označenými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, ktorými bolo rozhodnuté o jeho návrhu na obnovu konania v jeho trestnej veci. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, uplatňuje si primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola náhodným výberom pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi, členovi IV. senátu ústavného súdu. Uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 364/2024 z 18. júna 2024 bol sudca Ladislav Duditš vylúčený z konania a rozhodovania v predmetnej veci a vec bola v súlade s čl. III Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024 pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi.

3. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých uznesení vyplýva nasledovný stav veci:

4. Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2T 17/97 z 2. marca 1999 uznaný vinným z trestného činu skrátenia dane, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní štyroch rokov, trest zákazu činnosti a peňažný trest. Sťažovateľ bol odsúdený na tom skutkovom základe, že 21. – 22. februára 1994 ako súkromný podnikateľ odkúpil za nezistenú kúpnu cenu od [REDAKOVANÉ] najmenej 5064 litrov alkoholu určeného na vývoz do Ukrajiny bez dane z pridanej hodnoty, tento rozpredal bez evidencie príjmov iným osobám a bez odvedenia daní, čím skrátil spotrebnú daň vo výške 486 144 Sk a daň z pridanej hodnoty vo výške 146 599 Sk.

5. Na základe sťažovateľom podaného odvolania krajský súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 6To 58/99 z 21. apríla 1999 tak, že zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a uložil trest odňatia slobody v trvaní troch rokov nepodmienečne.

6. Sťažovateľ podal 15. mája 2023 okresnému súdu návrh na povolenie obnovy konania. Argumentoval novým dôkazom, ktorým má byť preukázané, že výrobca liehu, spoločnosť Old Herold Ferm, a.s. (ďalej len „výrobca“), zaplatil spotrebnú daň z liehu a daň z pridanej hodnoty, ktorá bola predmetom výroku odsudzujúceho rozsudku okresného súdu z 2. marca 1999. Sťažovateľ žiadal správcu dane, Daňový úrad Trenčín (ďalej len „daňový úrad“), o zaslanie potvrdenia o zaplatení spotrebnej dane a DPH z alkoholického balenia liehu v čase február 1992 výrobcom, avšak daňový úrad požadované potvrdenie sťažovateľovi neposkytol z dôvodu, že ide o informácie podliehajúce daňovému tajomstvu. Sťažovateľ zároveň opätovne argumentoval súdu už skôr predloženou písomnou informáciou od správcu konkurznej podstaty výrobcu [REDAKOVANÉ] z roku 2000, ktorý potvrdil včasné a riadne zaplatenie dane výrobcom a sťažovateľ žiadal, aby súd v tomto smere doplnil dokazovanie vo vzťahu k daňovému úradu. Podľa názoru sťažovateľa tak nemohlo dôjsť k naplneniu skutkovej podstaty trestného činu podľa § 148 ods. 1 a 4 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku. Zároveň obhajca sťažovateľa na verejnom zasadnutí navrhol doplnenie dokazovania výsluchom svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], avšak bez ich presnej identifikácie, ďalej výsluchom manželky odsúdeného [REDAKOVANÉ] a svedka [REDAKOVANÉ].

7. Okresný súd o návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania rozhodol namietaným uznesením z 22. novembra 2023 tak, že návrh zamietol, pretože nezistil podmienky obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

8. Okresný súd poukázal na to, že sťažovateľ sa opakovane neúspešne domáhal obnovy konania predmetného trestného konania, o jeho návrhoch na povolenie obnovy konania bolo rozhodnuté uznesením okresného súdu sp. zn. 5Nt/2/2011 z 3. mája 2011 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6Tos/54/2011 z 24. augusta 2011, uznesením okresného súdu sp. zn. 4Nt/120/2000 v spojení s uznesením krajského súdu v sp. zn. 6To/333/2000 zo 6. decembra 2000, uznesením okresného súdu sp. zn. 4Nt/30/2020 z 28. mája 2021 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6Tos/40/2021 z 26. augusta 2021.

9. Okresný súd zdôraznil, že bolo úlohou sťažovateľa predložiť súdu nové dôkazy skôr nežné, ktoré by mali za následok iné rozhodnutie súdu. Tieto dôkazy sťažovateľ podľa okresného súdu nepredložil. Zdôraznil, že sťažovateľ pripojil k návrhu listiny, ktoré už boli súdu známe v predmetnej trestnej veci, či už v pôvodnom konaní, ako aj v predchádzajúcich konaniach o povolení obnovy konania. Súd uviedol, že vykonaným dokazovaním v pôvodnom konaní, ale aj pri iných návrhoch sťažovateľa na obnovu konania bolo preukázané, že spotrebná daň z liehu

bola výrobcom zaplatená 25. marca 1994, avšak bez ohľadu na to, že výrobca po vyskladnení tovaru na vývoz do zahraničia (21. februára 1994) dodatočne zaplatil spotrebnú daň z liehu a to potom, keď zistil, že iná osoba v súvislosti s trestnou činnosťou nevyviezla tovar do zahraničia, na čom však nemal výrobca podiel, neznamená zánik trestnosti konania odsúdeného, ku ktorému došlo predtým, než sa výrobca o tomto konaní dozvedel. Čo sa týka nového dôkazu vypočutia navrhovaných svedkov, tu súd poukázal na to, že sťažovateľ nevedel navrhovaných svedkov identifikovať, nevedel ich adresy, takisto niektorých navrhol aj pri iných návrhoch o obnovu konania. Navyše, ide o svedkov, ktorí boli vypočutí v pôvodnom konaní ([REDACTED]), svedkov, ktorí v pôvodnom konaní odmietli vypovedať (manželka odsúdeného [REDACTED] a svedok [REDACTED]), a svedka [REDACTED] sa nepodarilo zabezpečiť ani v pôvodnom konaní a ani v súčasnosti odsúdený nevedel uviesť jeho adresu. V návrhu na povolenie obnovy konania je úlohou strany, aby navrhla a zabezpečila dôkazy, v danom prípade minimálne v rozsahu základnej identifikácie svedkov, ktorých mal súd vypočuť. S poukazom na uvedené bol súd toho názoru, že títo svedkovia mali v pôvodnom konaní priestor na výpoveď. Vzhľadom na to okresný súd návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania zamietol.

10. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd namietaným uznesením z 31. januára 2024. Sťažovateľ uviedol, že uznesenie krajského súdu mu bolo doručené 5. apríla 2024.

11. Krajský súd namietaným uznesením sťažnosť sťažovateľa zamietol. V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol, že súdy vo veci sťažovateľa už právoplatne rozhodli, jeho vina už bola právoplatne konštatovaná a taktiež mu bol právoplatným rozhodnutím súdu uložený trest, pričom vec posudzoval súd aj v odvolacom konaní. V rámci konania a o návrhu na povolenie obnovy konania preto súdy už nie sú oprávnené skúmať a posudzovať, či v jeho prípade v pôvodnom konaní nebolo porušené právo na obhajobu, či bolo zachované právo na spravodlivý proces, či boli dodržané jednotlivé ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku, či bol skutkový stav dostatočne zistený a či súd prihliadol na poľahčujúce okolnosti. Tieto skutočnosti mohli byť dôvodom v odvolacom, resp. dovolacom konaní, a teda súdy v rámci konania o návrhu na povolenie obnovy konania takéto otázky nie sú oprávnené riešiť, riešia len, či vyšli najavo nové skutočnosti alebo dôkazy.

12. Ani podľa názoru krajského súdu neboli splnené podmienky na povolenie obnovy konania. Súd zdôraznil, že nebol predložený ani zistený žiadny nový dôkaz, ani žiadna nová skutočnosť, ktoré by mohli odôvodňovať povolenie obnovy konania. K sťažovateľom navrhnutým dôkazom krajský súd v zhode so súdom prvého stupňa uviedol, že vykonaným dokazovaním v pôvodnom konaní, ale aj pri iných návrhoch odsúdeného na obnovu konania bolo preukázané, že spotrebná daň z liehu bola výrobcom dodatočne zaplatená 25. marca 1994 až potom, keď zistil, že iná osoba v súvislosti s trestnou činnosťou nevyviezla tovar do zahraničia, čo neznamená zánik trestnosti konania odsúdeného sťažovateľa. Konštatoval, že sťažovateľ nevedel navrhovaných svedkov identifikovať, nevedel ich adresy. Navyše, ide o svedkov, ktorí boli vypočutí v pôvodnom konaní, svedkov, ktorí v pôvodnom konaní odmietli vypovedať, a jedného zo svedkov sa nepodarilo zabezpečiť ani v pôvodnom konaní a ani v súčasnosti sťažovateľ nevedel uviesť jeho adresu, teda v danom prípade nešlo o žiadny nový dôkaz, o ktorom by vôbec bolo možné uvažovať ako o takom, ktorý spĺňa podmienky podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku na povolenie obnovy konania. Vykonanie dokazovania potvrdením daňového úradu, ako aj výsluchom odsúdeným navrhnutých svedkov

by bolo len opakovaním dokazovania, a teda nejde o nový dôkaz, ktorý by bol spôsobilý zvrátiť dôkaznú situáciu v pôvodnom konaní spoľahlivo zistenú. Ani krajský súd preto žiaden z dôvodov na povolenie obnovy konania nezistil, a preto sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

13. Proti napadnutým uzneseniam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že predložené nové dôkazy sú spôsobilé na to, aby sa nimi preukázalo, že daň bola výrobcom riadne a včas uhradená, a preto nie je možné vo vzťahu k tejto dani spáchať trestný čin skrátenia dane podľa § 148 Trestného zákona. Konštatovanie súdov o tom, že nedošlo k zániku trestnosti konania sťažovateľa, nie je v namietaných uzneseniach súdov nijako odôvodnené ani podložené paragrafovým znením, z ktorého konajúce súdy vychádzali. Všeobecné súdy sa podľa sťažovateľa nevysporiadali s jeho právnymi argumentmi, v ktorých tvrdil, že trestnosť nemohla zaniknúť, pretože ani nevznikla, nedali odpoveď na všetky skutkovo a právne relevantné otázky. Zároveň sťažovateľ zdôraznil, že nebolo v jeho objektívnych možnostiach zistiť adresy navrhovaných svedkov, pričom súdy ani neoznačili zákonné ustanovenie, ktoré by ukladalo povinnosť zisťovať adresy navrhovaných svedkov. Poznamenal, že súd mal možnosť v registri obyvateľov tieto údaje zistiť.

14. Sťažovateľ tvrdí, že namietanými uzneseniami došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože súdy odňali sťažovateľovi možnosť domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a súčasne sťažovateľovi nedali odpoveď na všetky jeho skutkovo a právne relevantné otázky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením okresného súdu:

15. V zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

16. Sťažovateľ mal možnosť podať proti napadnutému uzneseniu sťažnosť krajskému súdu. Takúto sťažnosť aj podal a bolo o nej rozhodnuté uznesením krajského súdu. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením krajského súdu:

17. Ústavný súd už konštatoval, že účelom obnovy konania nie je revízia pôvodného konania, cieľom konania o povolení obnovy konania nie je prieskum zákonnosti postupu súdu v pôvodnom konaní (napr. III. ÚS 122/2021, III. ÚS 537/2022). Obnova konania nemá slúžiť na verifikáciu otázok, na ktoré bolo možné nachádzať odpovede vykonaním takých dôkazov, ktoré existovali v pôvodnom konaní, ale neboli z adekvátnych príčin vykonané. Tieto závery sú totiž nezvratné, nemožno ich meniť ani inak korigovať, pričom v procese obnovy konania nemožno vykonávať na preukázanie určitých skutočností po formálnej stránke nové dôkazy, ak vykonanie obsahovo identických (resp. podobných) dôkazov existujúcich v čase pôvodného konania bolo ústavne korektným spôsobom odmietnuté. Inak povedané, v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania už všeobecný súd nepreskúmava zákonnosť pôvodného rozhodnutia, ale iba preskúmava, či existujú nové skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie v otázke viny alebo trestu. Úloha ústavného súdu sa potom obmedzuje len na kontrolu, či všeobecné súdy pri odôvodňovaní svojich rozhodnutí postupovali ústavne konformným spôsobom, keď rozhodli o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania, respektíve keď zamietli sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania (napr. II. ÚS 675/2015, III. ÚS 537/2022, III. ÚS 299/2024).

18. Všeobecné súdy v namietaných uzneseniach aplikovali ustanovenie § 394 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý predpokladá, že povoliť obnovu konania možno len vtedy, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine. Podstatné je, či tieto skutočnosti boli známe orgánom činným v trestnom konaní a súdom, ktoré vo veci rozhodovali. Novú skutočnosť treba spravidla preukázať novými dôkazmi, pričom novým dôkazom je dôkaz, ktorý nebol v pôvodnom konaní obsiahnutý v spise, uplatnený niektorou z procesných strán alebo nebol vykonaný.

19. Z obsahu namietaného uznesenia okresného súdu, ako aj uznesenia krajského súdu vyplýva, že súdy sa podrobne zaoberali obsahom jednotlivých navrhovaných dôkazov, poukázali na to, že sťažovateľ k návrhu na obnovu konania pripojil ako nový dôkaz listiny, o ktorých mali súdy vedomosť už v pôvodnom konaní, ako aj v neskorších sťažovateľových konaniach o povolenie obnovy predmetného trestného konania s tým, že vykonanie navrhovaných dôkazov by bolo len opakovaním už skôr vykonaného dokazovania. Rovnako zaujali stanovisko aj k návrhu sťažovateľa na vykonanie dôkazu, a to vyžiadanie potvrdenia z daňového úradu, keď zhodne súdy uviedli, že skutočnosti, ktoré by malo toto dokazovanie preukázať, boli súdu známe už v pôvodnom konaní.

20. Pokiaľ ide o sťažovateľom navrhovaný výsluch svedkov, súdy podčiarkli, že títo už buď boli vypočutí v pôvodnom konaní, prípadne odmietli vypovedať, a svedok, ktorého sa nepodarilo v pôvodnom konaní zabezpečiť, nebol zo strany sťažovateľa dostatočne identifikovaný, a teda opakovane navrhovaní svedkovia už mali priestor na svoju výpoveď a súčasne nešlo o také dôkazy, ktoré by boli spôsobilé zvrátiť dôkaznú situáciu zistenú v pôvodnom konaní. V súvislosti s osobou svedka, ktorého sa nepodarilo zabezpečiť a ktorého sťažovateľ podľa súdu dostatočne neidentifikoval, boli súdy toho názoru, že rovnako ako ostatné sťažovateľom navrhnuté dôkazy

ani jeho výpoveď v spojitosti s dôkazmi, ktoré už boli vykonané, by nebola spôsobilá privodiť iné rozhodnutie o vine či treste. Vzhľadom na to a na úlohu všeobecného súdu v konaní o povolenie obnovy konania preskúmať splnenie podmienok podľa § 394 Trestného poriadku nemožno súdu vytýkať, že aktívne nepristúpil k zisťovaniu totožnosti a miesta pobytu svedka, ktorého sťažovateľ označil len menom a priezviskom.

21. K argumentom sťažovateľa, ktoré sa týkajú tvrdeného zániku trestnosti z dôvodu, že daň bola neskôr zaplatená výrobcom, sa všeobecné súdy vyjadrili v dostatočnom rozsahu, pretože predmetom ich skúmania v tejto fáze konania mohla byť len otázka splnenia podmienok podľa § 394 Trestného poriadku, a nie posudzovanie zákonnosti a odôvodnenosti pôvodného rozhodnutia.

22. Ústavný súd je toho názoru, že odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je zrozumiteľné, konzistentné, logické a vychádza z ústavne akceptovateľného výkladu a aplikácie príslušných ustanovení Trestného poriadku. Argumentácia krajského súdu v namietanom uznesení nie je ústavnou sťažnosťou relevantným spôsobom spochybnená, nie je formalistická, pričom dáva sťažovateľovi jednoznačné odpovede na nastolené námietky. Rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ ide o sťažnostné argumenty uvedené v ústavnej sťažnosti, možno posúdiť ako v súlade so zákonom a ústavne konformné, po preskúmaní ktorých ústavný súd nezistil potencionálny zásah do sťažovateľových základných práv, ktorých porušenie namieta.

23. Námietky sťažovateľa v časti tvrdeného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy takto neboli v súhrne spôsobilé spochybníť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu. Na tomto základe ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

24. Právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa na konanie o návrhu na povolenie obnovy trestného konania nevzťahuje, keďže nejde o rozhodnutie, ktoré priamo súvisí s oprávnenosťou trestného obvinenia (Kulnev v. Rusko, rozhodnutie z 18. 3. 2010, č. 7169/04, Rudan v. Chorvátsko, rozhodnutie z 13. 9. 2001, č. 45943/99). Táto námietka sťažovateľa je zjavne neopodstatnená, čo odôvodňuje jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu